

Četrtek, 9. 4. 2020, ZGODOVINA

7.b

Danes začenjamo z novim obdobjem v zgodovini – s srednjim vekom.

Ta se je začel po letu 476, ko je propadla zahodna rimska država.

Učna tema: **SREDNJI VEK**

Učna enota: **DELITEV SREDNJEGA VEKA TER ČASOVNI TRAK ZA OBDOBJE ZGODNJEGA SREDNJEGA VEKA**

Cilji:

Učenec:

- ▶ Časovno opredeli začetek in konec srednjega veka.
- ▶ Nariše časovni trak z najpomembnejšimi dogodki v zgodnjem srednjem veku.

Potrebuješ

- Zvezek za zapisovanje
- Učbenik Raziskujem preteklost 7, str. 85-86 in 90

UVOD:

Oglej si in prisluhni kratkemu video posnetku na YouTubeu o srednjeveški glasbi (1.52 min) – Muzika srednjega veka.

Na posnetku slišiš glasbo, ogledaš pa si lahko tudi srednjeveške glasbene instrumente. Prepoznaš katerega?

<https://www.youtube.com/watch?v=20Is0vBRx9I>

Kaj že veš o srednjem veku iz prejšnjih let?

Srednji vek se je v Evropi torej začel po razpadu rimskega imperija.

Življenje se je v naslednjih 1000 letih v Evropi popolnoma spremenilo.

Danes boš spoznal, kako delimo srednji vek ter izdelal časovni trak za obdobje zgodnjega srednjega veka v Evropi.

NAVODILA ZA DELO:

Odpri U, str. 85-86.

V zvezek NA NOVO STRAN **prepiši velik naslov poglavja (čez 2 vrstici).**

1. Premakni se na stran 90. Na tej strani je v okvirčku nad rubriko "Ali veš" zapisano, kako delimo srednji vek.
Delitev si prepiši v zvezek.

2. Vrni se na stran 85-86. Na levem robu strani 85 je časovni trak za evropski zgodnji srednji vek.
V zvezek (pod delitev srednjega veka) **zapiši še en naslov - čez 1 vrstico:**
EVROPSKI ZGODNJI SREDNJI VEK, nato **preriši časovni trak od leta 476 do leta 900.**

3. Lansko leto smo se pri zgodovini učili, v kakšnih bivališčih so v srednjem veku živeli plemiči.
To so bili gradovi.

Če želiš, nariši skico srednjeveškega gradu.

Grad Sevnica.

Vir: internet

Nalogo fotografiraj in mi jo pošlji, da jo pregledam.

8.a

Osvežimo zadnje poglavje ...

Spomniš se učne snovi o Napoleonu.

Danes nadaljujemo s časom po zmagi nad Napoleonom in spoznaval/-a boš, kako se je spremenila politična podoba Evrope in sveta, kako so revolucije spremenile družbo in politično podobo Evrope, kako se je uveljavljala v Evropi demokracija ter kakšno vlogo je imelo pri tem meščanstvo.

To je čas velikih sprememb in revolucij na tehničnem, družbenem in političnem področju. V tem obdobju so se v Evropi dokončno izoblikovale nacionalne države.

To je bilo 19. stoletje.

Učna tema: **EVROPA IN SVET V 19. STOLETJU – VZPON MEŠČANSTVA IN UVELJAVLJANJE DEMOKRACIJE**

Učna enota: **KAKO JE DUNAJSKI KONGRES PREUREDIL EVROPO**

Potrebuješ:

- zvezek
- računalnik
- Učbenik Raziskujem preteklost 8 (RokusKlett), stran 86 in 88-90

Oblika: individualna

Metoda: delo z besedilom, slikovnim gradivom in viri.

Cilji:

Učenci:

- povedo, kaj se je zgodilo z Napoleonovo Evropo po njegovem porazu,
- opišejo glavna določila (spremembe) v Evropi po kongresu na Dunaju,
- pojasnijo nastanek svete alianse.

Pojmi:

Cenzura

Liberalen

Konservativen

Sveta aliansa

UVOD:

Verjamem, da poznaš slaščico na sliki. Mnjami - to je Sacher torta.

Te zanima, kdaj in zakaj je torta postala svetovno znana slaščica, zakaj ima takšno ime in kje so jo prvič spekli?

Preberi besedilo v okvirčku

Franz Sacher (1816. – 1907.) Židovski slaščičar in zgodba o znameniti torti.

Leta 1832 je avstrijski kancler Metternich priredil večerjo za plemiče, na katere je želel narediti vtis. Dvornemu slaščičarju je naročil, naj pripravi posebno slaščico, s katero bo osupnil goste. Izrekel je slavne besede: „Glej, da me danes ne bo sram!,,

Vendar pa je glavni slaščičar zbolel in odgovornost je padla na ramena 16-letnega vajenca **Franca Sacherja**, ki je delal v kuhinji komaj dve leti. Mladi Sacher je izdelal torto iz jajc, masla in čokolade, premazal jo je z marelično marmelado in prelil s toplim čokoladnim prelivom. Vojvoda in gostje so bili navdušeni, mladi Sacher pa se je zapisal v dunajsko in avstrijsko zgodovino.

Njegov sin Edvard je leta 1876 odprl slavni Hotel Sacher v bližini dunajske opere. Tam še vedno skrbno varujejo izvorni recept. Ta se prenaša iz roda v rod.

Vir: Internet

V besedilu, ki si ga ravnokar prebral/a lahko zaslediš tudi ime naročnika slaščice, ki je bil najvidnejši evropski politik prve polovice 19. stoletja.

To je bil avstrijski kancler (visoki uradnik v tedanji Avstriji) **Clemens von Metternich**.

Danes boš spoznal/a najpomembnejši evropski dogodek po padcu Napoleona, na katerem je najpomembnejšo vlogo imel prav omenjeni politik, to je bil

DUNAJSKI KONGRES

NAVODILA ZA DELO

1. Odpri zvezek in na novo stran zapiši:
  - a) velik naslov učne teme čez 2 vrstici
  - b) ter nato še čez 1 vrstico naslov današnje učne enote (naslova sta zgoraj ali v U 86 in 88)
  - c) Odpri U 88-90 in preberi učno snov, preglej vse slike in vire ter zemljevid na str. 86 – *Evropa v prvi polovici 19. stoletja*.
  - d) Poglej ta UČNI LIST 1
<http://os-sostanj.splet.arnes.si/files/2020/03/UL1z84t.pdf>
s spleta in odgovori na zastavljena vprašanja v svoj zvezek (v pomoč ti je tvoj učbenik.
  - e) Preglej in preberi še UČNI LIST 2
<http://os-sostanj.splet.arnes.si/files/2020/03/UL2z84t.pdf>
s spleta in odgovore zapiši v zvezek.
Če imaš težave si pomagaj z učbenikom.

Kar si si zapisal/a v zvezek fotografiraj in mi pošlji na moj e-naslov.

ZANIMIVOST:

- Kongres Svete alianse je od januarja do maja 1821 potekal v Ljubljani in na ta dogodek še danes opozarjata v Ljubljani *Kongresni trg*, *Cesta dveh cesarjev* in pa gostilna *Ruski car* (glej sliko U 90)
- Dunajski kongres je potekal v znamenju *Dunajskega valčka*. Poznaš?
- S klikom na spodnjo povezavo prisluhni glasbi.
<http://www.youtube.com/watch?v=FaxTRX9oAV4>

ZAKLJUČEK:

Če znaš (**ustno**) odgovoriti na naslednja vprašanja brez pomoči svojega zvezka in učbenika, si uspešno opravil svojo nalogo.

DUNAJSKI KONGRES

1. Kdo se je udeležil Dunajskega kongresa in koliko časa je trajal?
2. Kdo je bil osrednja osebnost kongresa?
3. Pojasni namen kongresa.
4. Pojasni, kako se je spremenil politični zemljevid Evrope.
5. Katere napredne sklepe so sprejeli na kongresu?
6. Kaj je Sveta aliansa? Ali je bila uspešna?

9.a

Današnje delo je namenjeno :

1. PONAVLJANJU učne snovi, ki si jo predelal/a v torek.
2. POPRAVI PREVERJANJE ZNANJA. Zato sem poleg navodil za utrditev učne snovi o nastanku Kraljevine SHS dodala še rešitve preverjanja znanja.

Učna tema: **SLOVENCİ V 20. IN 21. STOLETJU**

Učna enota: **ZAKAJ SO SE SLOVENCİ ODLOČILI ZA KRALJEVINO JUGOSLAVIJO – PONOVI MO**

UVOD

1. Prislunhi himni kraljevine Jugoslavije ("Bože pravde, Lijepa naša domovino, Naprej zastava slave") (1.41min; od 0.46 min dalje je slovenski del himne Naprej zastava slave)
<https://www.youtube.com/watch?v=anALT7zYkNo>

NAVODILA ZA DELO:

V torek si spoznal/a nastanek Kraljevine SHS.

Kratek povzetek ter zemljevida obeh držav:

Zakaj so se Slovenci leta 1918 odločili za Kraljevino SHS - Jugoslavijo

1. Večina Slovencev je ob izbruhu prve svetovne vojne živela v okviru Avstro-Ogrske, zato so v vojno vstopili na strani centralnih sil.
2. Vojna je prizadela vse prebivalce na Slovenskem. Možje so odšli v vojno, v zaledje so prišli begunci, ljudje so se soočili s pomanjkanjem.
3. Leta 1915 je Italija napovedala vojno Avstro-Ogrski. Nastala je nova fronta, katere del – tako imenovana soška fronta - je potekal po slovenskem ozemlju. Postala je prizorišče težkih spopadov in velikega števila žrtev. Slovenci so boj na tej fronti doživljali kot obrambo slovenskega ozemlja.
4. Ob začetku vojne je bilo v Avstro-Ogrski ukinjeno parlamentarno življenje. Zaradi zaostrenih nacionalnih napetosti v državi so se med Slovenci pojavili različni načrti za preureditev države: majniška in krfska deklaracija.

5. Ob razpadu Avstro-Ogrske so Slovenci skupaj z drugimi južnimi Slovani v monarhiji izkoristili zgodovinsko priložnost in 29. oktobra 1918 ustanovili samostojno državo Državo Slovencev, Hrvatov in Srbov.

6. Zaradi težav, s katerimi se je soočala Država SHS, so se njeni voditelji odločili za združitev s Kraljevino Srbijo in 1. decembra 1918 razglasili Kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev.

1. Naloga:

USTNO ponovi, kaj si se naučil/a o nastanku Kraljevine SHS - **izberi en način od naslednjih dveh:**

- a) U, str. 84 spodaj: Ponovimo in Premisli.
- b) Reši naloge iRokus, Raziskujem preteklost 9, delovni zvezek
<https://folio.rokus-klett.si/?credit=RP9DZ-prenova-2013&pages=58-59>

2. Naloga:

REŠITVE PREVERJANJA

Preverjanje preglej, popravi napake in se oceni.

Pošlji mi podatek, koliko točk si dosegel/dosegla in svojo oceno.

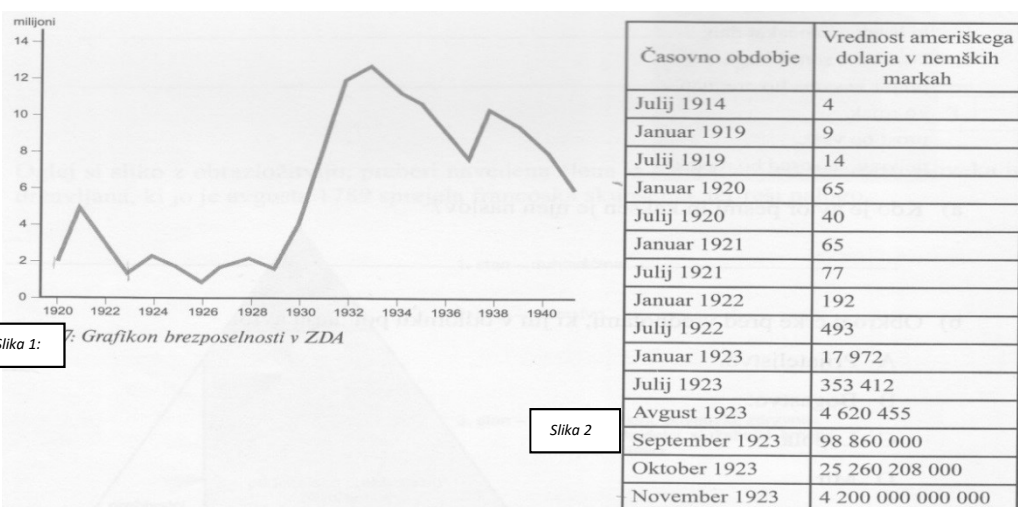
PRAGOVI OCENJEVANJA: 36 točk		Dosežene točke	%	OCENA
90-100%	32,5-36	5		
80-89%	28,5 -32	4		
60-79%	21,5-28	3		
45-59%	16-21	2		

I. NALOGA

4

Oglej si grafikon brezposelnosti v ZDA od 1920 do 1940 t (slika 1) ter podatke v razpredelnici, ki prikazujejo vrednost nemške marke od leta 1914 do 1923 (slika 2).

Reši spodnje naloge.

- a) (1t) Kaj se je leta 1923 dogajalo v Nemčiji z vrednostjo nemške marke in kaj istega leta z brezposelnostjo v ZDA?

Brezposelnost je bila v ZDA takrat najnižja v dvajsetih letih. V Nemčiji je vrednost denarja zelo padla.

- b) (1t) Iz podatkov razberi, katera od obeh držav je bila leta 1923 gospodarsko močna? Odgovor zapiši na črto.

ZDA.

- c) (1t) Kako je živel srednji družbeni sloj v ZDA v 20. letih 20. stoletja?

Življenje srednjega sloja se je izboljšalo, gospodarstvo se je močno razvilo. Standard se je zvišal. Mnogi ljudje so živeli na kredit, se zabavali in zapravljali denar. Obdobje imenujemo **zlata dvajseta leta**.

- d) (1t) Oba pojava, ki sta prikazana z grafikonom in razpredelnico, vplivata na socialni položaj ljudi. Pojasni, kako.

Če je gospodarstvo stabilno, je majhna brezposelnost in življenje bolj brezskrbno. **Ko se začne gospodarska kriza, naraste brezposelnost, ljudje izgubijo delo, nimajo denarja in poveča se revščina.** Revni se ukvarjajo le s preživetjem, poslabša se zdravstveno stanje, lakota, otroci revnih ne morejo v šolo.

II. NALOGA

	3
--	---

Preberi odlomek iz zgodovinskega vira in reši naloge.

»Skoraj šest ur sem bil ujet sredi množice, ki jo je zajela panika. Nisem se mogel umakniti. Ljudje so razpravljali in kričali kot zveri. Vseposod so jokale ženske, ljudje so na ulicah in stopniščih na ves glas kričali in jadikovali. Mnogi so čez noč izgubili vse (premoženje). Delali so samomore.«

(Vir: Raziskujem preteklost 9, delovni zvezek. Ljubljana: RokusKlett, str. 50)

V jeseni 1929, ko je izbruhnila velika gospodarska kriza, je dogajanje na Wall Streetu doživel španski pesnik Federico Garcia Lorca. V pismu staršem je opisal reakcije ljudi ob tem dogodku.

- a) (1t) Kako so ljudje izražali nemoč ob zlomu na borzi? Utemelji, zakaj tako burno.

Ljudje so jokali, kričali, delali samomore... Tako burno so se odzvali, ker so čez noč izgubili vse premoženje.

- b) (1t) Kako bi lahko poimenovali stanje, ki ga je opisal pesnik Lorca?

_____ **strah, groza, panika** _____

- c) (1t) Zakaj je bila kriza presenečenje za ameriške prebivalce?

Bila je presenečenje, saj je bila ZDA v tistem času svetovna gospodarska velesila. Niso pričakovali, da bi se jim kaj takšnega lahko zgodilo

	4
--	---

III. NALOGA

Oglej si sliko 3 in reši nalogo.

Slika 3: Železna zavesa

a) (1t) Kaj je bila železna zavesa?

Železna zavesa je bila meja med zahodnim in vzhodnim blokom (demokracijo in totalitarizmom). Reče se ji železna zavesa, ker je bila neprehodna, močno nadzorovana, vmes so bili stražni stolpi in bodeča žica.

b) (1t) Kaj sta velesili (ZDA, SZ) želeli doseči z železno zaveso?

SZ ni želela, da bi se kapitalizem širil na vzhod (in obratno).

c) (1t) Katera tri ozemeljska vprašanja – krizna žarišča so v času hladne vojne ustvarjala velike napetosti v Evropi? Imenuj jih (zgodovinski atlas, str. 50).

Tržaško vprašanje, Nemško vprašanje in Avstrijsko vprašanje.

d) (1t) Pojasni, kakšni so danes odnosi med ZDA in največjo naslednico SZ, Rusijo. _____

ZDA in Rusija sta obe zelo močni in gospodarski velesili. Nista v najboljših odnosih. Na nekaterih območjih (Iran – Irak; Bližnji vzhod) se še vedno kažejo nasprotja med obema državama.

IV. NALOGA

Oglej si sliko 4 in reši nalogo.

a) (1t) Kateri organizaciji pripada znak?

OZN/organizacija Združenih narodov/ Združeni narodi

b) (1t) Na spodnje črte zapiši tri naloge te organizacije.

- Varovanje miru in varnosti,
- mednarodna pomoč in sodelovanje
- razvijanje prijateljskih odnosov med narodi
- spodbujanje spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin

c) (1t) Preko katere specializirane ustanove te organizacije lahko pomagaš lačnim, prizadetim in bolnim otrokom sveta?

UNICEF

V. NALOGA

	2
--	---

Slovenija si je takoj po osamosvojitvi prizadevala za članstvo v pomembnejših evropskih in svetovnih zvezah držav.

Slika 5: Znak EU

- a) (1t) Zapiši ime velike zveze evropskih držav, za članstvo v kateri si je močno prizadevala tudi Slovenija na prelomu v 21. stoletje in je od 2004 članica te zveze.

Evropska unija

- b) (1t) Navedi **dve nalogi** te zveze, ki predstavljata prednosti, ki jih imajo članice (tudi Slovenija) zaradi članstva v omenjeni zvezi.

Večji (evropski) trg, brez carin, prosti prehod blaga in ljudi, povezovanje na pravnem, zunanje in notranje političnem ter znanstvenem področju, skrb za varnost in obrambo

VI. NALOGA

	4
--	---

Oglej si sliko 5, preberi prevod napisa in reši nalogo.

Prevod napisa

»Opravljam tri poklice.

Govorim tri jezike.

Boril sem se tri leta.

Imam tri otroke

in že tri mesece nimam dela.

Hočem le eno samo službo.«

Slika 5: Med veliko gospodarsko krizo v Veliki Britaniji

- a) (1t) Koga predstavlja oseba na sliki.

Oseba na sliki predstavlja nekoga, ki je bil med veliko gospodarsko krizo brez službe.

- b) (1t) Ob uporabi slike 5 razmisli in napiši en način, kako so ljudje med gospodarsko krizo reševali svojo socialno stisko.

Iskali so službo, na ulici ponujali svoje usluge, sprejeli kakršnokoli delo ...

- c) (1t) Napiši dve dejstvi, kako je velika gospodarske kriza vplivala na življenje otrok.

Bili so lačni, podhranjeni, živeli so v pomanjkanju, živeli so v strahu pred prihodnostjo, niso mogli v šolo ...

d) (1t) S katerimi ukrepi so se ZDA v 30. letih prejšnjega stoletja rešile iz te krize?

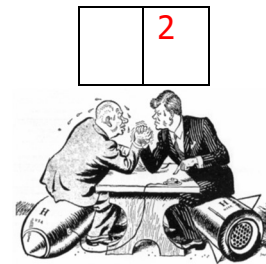
Z novim programom predsednika F. D. Roosevelta (New Deal):

Javna dela, denarna reforma, nova obsežna delovna mesta za brezposelne, socialna pomoč brezposelnim, posojila za kmetovalce in podjetja ...

VII. NALOGA

Obkroži 4 značilnosti hladne vojne. **(če so obkroženi tudi napačni odgovori se točka odbije)**

- a) Množična uporaba hladnega orožja.
- b) Obdobje ne vojne, ne miru.
- c) Razdelitev sveta z železno zaveso na vzhod in zahod.
- d) Gradnja železnic in velikih trgovskih centrov.
- e) Krizna žarišča po svetu zaradi težnje po prevladi obeh velesil.
- f) Spori med Jugoslavijo in ZDA.
- g) Oboroževalna tekma in grožnja z novo vojno.

VIII. NALOGA

Poveži osebe ali pojme z razlagami, ki opisujejo njegovo delovanje tako, da v prazne kvadratke na desni vpišeš ustrezna števila iz levih.

Se opravičujem za napako v poimenovanju ameriškega predsednika ob koncu hladne vojne (št. 1) 😊

1	Franklin D. Roosevelt Ronald Reagan	5	Predsednik ZDA v času kubanske krize
2	Martin Luther King	3	Predsednik SZ v času kubanske krize
3	Nikita Hruščov	4	Predsednik SZ ob koncu hladne vojne
4	Mihail Gorbačov	6	Borec za pravice črncev v Južno afriški republiki
5	John. F. Kennedy	/	»Majhen korak za človeka, velik korak za človeštvo«
6	Nelson Mandela	1	Predsednik ZDA ob koncu hladne vojne
		2	Borec za pravice črncev v ZDA

IX. NALOGA

	4
--	---

Mednarodni stiki, tesna povezanost in prepletenost svetovnega gospodarstva in komunikacije povzročajo, da se politična in gospodarska nestabilnost iz enega dela sveta zelo hitro preselita drugam, prav tako tudi kulturni vplivi.

a) (1t) Kako imenujemo ta pojav?

Globalizacija

b) (1t) Pojasni, zakaj je lahko to povezovanje priložnost za države v razvoju.

Zato, ker lahko izvažajo surovine in lahko multinacionalke tam zgradijo tovarne, kar pomaga njihovem gospodarstvu. Prav tako lahko pride do pomoči v znanju in izobraževanju ljudi, vzpostavljanju šolske mreže in zdravstva.

c) Navedi **dve negativni posledici (1t)** gospodarskega razvoja v svetu in **pojasni, kako ju lahko omejimo (1t)** oziroma preprečimo.

- **Uničevanje okolja,**

- **spori med državami zaradi surovin (nafta), trgovinske vojne, politične težave**

Lahko ju preprečimo oziroma omejimo z zeleno energijo, trajnostnim razvojem in recikliranjem, predvsem pa z mednarodnim sodelovanjem na področju okoljevarstva, poštene trgovine (Fair Trade) in zmanjševanjem razlik med bogatimi in revnimi.

X. NALOGA

	4
--	---

DOPOLNI STAVKE Z MANJKAJOČIMI BESEDAMI TAKO, DA IZBEREŠ TISTO BESEDO V OKLEPAJU, KI JE PRAVILNA. Nekaj besed ostane.

(PALESTINA/IZRAEL/NURNBERG/POTSDAM/NEUVRŠČENI/UVRŠČENI/OBOROŽEVANJE/BOKS)

a) Največji proces proti vojnim zločincem po 2. svetovni vojni je bil v

Nurnberg v Nemčiji

b) Obe velesili sta v času hladne vojne tekmovali v

oboroževanju.

c) Države »tretjega sveta« so se leta 1955 povezale v gibanje

neuvrščenih.

d) Leta 1948 je bila na Bližnjem vzhodu ustanovljena judovska država

Izrael.

XI. NALOGA

Pozorno preberi zgodovinski vir in odgovori na vprašanja.

3

» Živeli smo na gori laži. Obstajala je velika razlika med tem, kar so nas učili, in tem, kar smo videli okoli sebe. Objavljali so neverjetne statistike o kmetijski proizvodnji, vendar so bile trgovine prazne. Na papirju smo imeli svobodo govora, vendar vedno, ko je nekdo odkrito spregovoril, so mu komunisti ukazali, naj utihne.«

(Izjava romunskega študenta, 1990)

a) Na kateri strani »železne zaves« je bila v času hladne vojne **Romunija**?
Na strani vzhodnega bloka.

b) Kakšen **družbeni in politični sistem** je imela?

Komunizem.

c) Kaj ti **o razmerah** v državi pove misel »/.../ Vendar vedno, ko je nekdo odkrito spregovoril, so mu komunisti ukazali, naj utihne.«

Pove mi, da so imeli cenzuro in diktaturo in niso mogli govoriti tega, kar so mislili. Zaradi strahu so se podredili oblasti, ki je izvajala diktaturo.